

RENAN, ERNEST

Hvad är en nation?.

Helsingfors
1882

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400-till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service. Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu> eller boken.

- <http://search.books2ebooks.eu/>

RENAN

25
Aa
Br.

Kungl. biblioteket

0 0000 000001869

1310

Sv. Saml.
Hist.
Mm.
Brand.
(By)

HVAD ÄR
EN NATION?

AF

ERNEST RENAN.

ÖFVERSÄTTNING.

HELSINGFORS 1882.

G. W. EDLUNDS FÖRLAG.

Pris: 75 penni. — 50 öre.

13100-

G. W. EDLUNDS FÖRLAG.

STRÖDDA BLAD.

Nytt och gammalt i historiska och humanistiska ämnen
af WILH. LAGUS.

1:a häftet:

Petter Forskåls lefnad jemte porträtt.

Pris: 1 mark 50 p. — 1 Kr. 15 öre.

2:a häftet:

Några ord om skulpturen i patriotismens tjänst.

Hvad man gjort för Porthans minne.

Pris: 3 mark. — 2 Kr. 25 öre.

3:e häftet:

Åbo litteraturtidnings undergång.
Porthan och tryckpressen.
Framåtskridandets lag.

Pris: 1 mark 50 p. — 1 Kr. 15 öre.

4:e häftet:

Runebergs jemförelse af Euripides
och Senecas Medea.

Text med öfversättning.

Pris: 2 mark. — 1 Kr. 50 öre.

Den Finsk-Svenska Litteraturens utveckling

från Universitetets invigning till Runebergs första uppträdande.
Tio föreläsningar af Gabriel Lagus.

Pris: 5 mark. — 3 Kr. 75 öre.

Data hörande till den andliga odlingens utveckling i Finland

under tidrymden 1865- 1875, sammanställda efter officiella källor.

Pris: 1 mark. — 75 öre.

Biografiska Anteckningar

om

JOHAN LUDVIG RUNEBERG.

Af J. E. STRÖMBORG.

- I. Runebergs barna- och skolår.
- II. Runebergs studenttid och första magisterår.

Pris: 3 mark 75 p. — 2 Kr. 80 öre.

VALDA SKRIFTER

af Fabian Collan.

Innehåll:

Förord. — Lefnadsteckning. — Om Begynnelsen af Reformationen i Finland. — Erik Fleming, Biografiskt utkast. — Smärre afhandlingar och uppsatser i fosterländska ämnen: — Bidrag till Savolaks' och Karelens historia under Gustaf I. — Wäinämöinen och Ilmarinen, näst Ukko fornfinnarnes högste gudar. — Bjarmaland och Pohjola. Problem för den historiska kritiken. — Kanteletar och finsk lyrik i allmänhet. — Paavo Korhonen. Biografiskt utkast. — Finland år 1843. I. Jubelminnen och jubelförhoppningar. — Recensioner. 1. Julqvällen. — 2. Kung Fjalar. — Smärre berättelser: Smedjan. Savolaksisk ödemarks-scen. — Kekri. Ett äfventyr i ödemark. — Fredrik v. Nandelstادت. Bild från 1808.

Pris: 5 mark. — 3 Kr. 75 öre.

HVAD ÄR EN NATION?

Nordiska Resor och forskningar af M. A. Castrén.

- FÖRSTA BANDET. Reseminnen från åren 1838—1844. Andra öfversedda upplagan. Med en karta. H:fors 1870. Pris 4 *Fm*.
 Innehåll: Resa till Lappland sommaren 1838. Resa till Ryska Karelen sommaren 1839. Resa till Lappland, Norra Ryssland och Sibirien. Från November 1841 till Mars 1844.
- ANDRA BANDET. Reseberättelser och Bref åren 1845—1849. Med en planche och en karta. H:fors 1855. Pris 7 *Fm*. 20 *ni*.
 Innehåll: Resa till Sibirien 1845—1849.
 Bilagor I. Allmän instruktion för hr Castrén. — II. Allmän öfversigt af den Samojediska folkstammen. Register öfver Folkslag och Språk.
- TREDJE BANDET. Föreläsningar i Finsk Mythologi. H:fors 1853. Pris 4 *Fm*.
- FJERDE BANDET. Ethnologiska föreläsningar öfver Altaiska folken, samt Samojediska och Tatariska sagor. H:fors 1857. Pris 3 *Fm*. 40 *ni*.
 Innehåll: Inledning. Tunguser. — Mongoler. — Turkar. — Samojejer. — Jeniseiska Ostjaker. — Finnar. Samojediska sagor. I—V. Tatariska sagor. I—VII. Om Jenisej-floden. Bihang till andra bandet.
- FEMTE BANDET. Smärre afhandlingar och Akademiska disertationer. H:fors 1858. Pris 3 *Fm*. 40 *ni*.
 Innehåll: Om betydelsen af ordet Lapp. — Anmärkningar rörande några ljud i Finskan. — Utdrag ur Solovetska klosterkrönikan. — Anmärkningar om Savolotscheskaja Tschud. — Om accentens inflytande i Lappska språket. — Hvar låg det Finska folkets vagga? — Bedömande öfver Schrenk's „Reise durch die Tundren der Samojuden“. — Utlåtande öfver redaktionen af Kalevala, toinen painos.
De affinitate declinationum in lingua Fennica, Ehstonica et Lapponica. — De affixis personalibus linguarum Altaicarum.
- SJETTE BANDET. Tillfälliga uppsatser. H:fors 1870. Pris 2 *Fm*. 50 *ni*.
 Innehåll: M. A. Castréns lefnadsteckning. Af J. V. S. Om Finnarnes trollkonst. — Allmän öfversigt af Finnarnes gudalära och magi under hedendomen. — Postskriptum efter en resa genom Tavastland. — Utdrag ur ett bref, dateradt Kuolajärvi den 3 December 1841. — Stycken af år 1841 om våren hållna föreläsningar öfver Kalevala. — Tvenne föredrag vid år 1844 om hösten hållna föreläsningar öfver finska grammatiken. — Inledning till år 1851 om hösten hållna föreläsningar öfver Kalevala, andra upplagan. — Bidrag till Mesenska kretsens hydrografi. — Om kurganer eller s. k. Tschudkummel i den Minusinska kretsen. — Några upplysningar om de till Sibirien deporterade Finnarne. — Förslag till en undersökning af de i Finland befintliga grafkumlen. — Rapport till Kejsarl. Vetenskaps-Akademien i S:t Petersburg ¹⁷/₂₄ Febr. 1852. — Bihang. Några ord om Kalevala. Inbundna i tre band 28 *Fm*.

Georg August Wallins Reseanteckningar från Orienten
 åren 1843—1849.

Dagbok och bref efter resandens död utgifna af S. G. Elmgren. Inb.
 i tre band 20 *Fm*.

Andra
c
Ryska
Sibi-
849.
.
lmän
kslag
Ifors
iska
Ifors
Sa-
—V.
adet.
ser-
rö-
n. —
ande
ande
ande
ppo-
Fmç
. S.
och
rast-
. —
. —
nska
ngar
dro-
ret-
. —
ebr.
Fmç
Inb.

HVAD ÄR

EN NATION?

FÖREDRAG, HÅLLET I SORBONNE DEN 11 MARS 1882.

AF

ERNEST RENAN

MEMBER OF THE FRENCH ACADEMY.

AF FÖRF. AUKTORISERAD ÖFVERSÄTTNING.

HELSINGFORS,

G. W. EDLUNDS FÖRLAG,

1882.

HELSINGFORS,

J. C. FRENCKELL & SON,

1882.

Hvad är en nation?

Min afsigt är att med eder undersöka en idé, klar till utseendet, men som icke desto mindre är föremål för de svåraste missuppfattningar. Det menliga samhällets former höra till de mest omvexlande. Stora hopgyttringar af menniskor, såsom i Kina, i Egypten, i det äldsta Babylonien; — stammen, såsom hos hebréer och araber; — stadssamfundet, såsom i Athen och Sparta; — föreningar af olika länder enligt förebild af achemenidernes, romarenes och carlovingernes riken; — samfund utan fosterland, sammanhållna genom föreningsbandet af gemensam tro, sådana som israeliternes och de persiska eldyrkarenes; — nationer, såsom Frankrike, England och flertalet moderna autonoma stater i Europa; — konfederationer, såsom i Schweiz, i Amerika; — stamförvandtskap, likartade med dem som rasen eller, rättare, språket grundat emellan germanerne och mellan slaverne; — se der grupperingssätt, som alla förekomma eller också hafva förekommit, och som man icke skulle kunna förblanda med hvarandra utan de betänkligaste olägenheter. På franska revolutionens tid trodde man, att institutionerna i små, oafhängiga städer, sådana som Sparta och Rom, kunde tillämpas på våra stora nationer om tretio till fyratio miljoner själar. I våra dagar begår man ett ännu svårare misstag: man förblandar rasen med nationen, och man tilldelar etnografiska eller snarare, lingvistiska grupper en suveränitet, likartad med de verkligen existerande

folkens. Låt oss försöka att komma till någon precision i dessa spörsmål, der den minsta obestämdhet i ordens betydelse, lemnad oanmärkt vid bevisningens början, kan frambringa vid slutet de olycksaligaste misstag. Det som vi erna göra, är af mycket ömtålig natur, det är nästan en vivisektion: vi ämna behandla de lefvande, såsom man vanligen behandlar de döda. Vi skola dervid gå tillväga med det fullkomligaste lugn och den fullkomligaste oväld.

I.

Efter det romerska kejsardömets slut eller fastmera efter styckningen af Karl den Stores rike visar sig vestra Europa vara fördeladt i nationer, af hvilka somliga vid vissa tillfällen söka utöfva en hegemoni öfver de öfriga, utan att likväl någonsin lyckas deri på ett varaktigt sätt. Det som Karl V, Ludvig XIV, Napoleon I icke förmått, det skall troligen icke heller någon annan förmå i framtiden. Upprättandet af ett nytt romerskt världsvälde, eller ett nytt Karl den stores rike har blifvit en omöjlighet. Europas delning är altför stor, för att icke ett försök till världsherravälde mycket snart skulle framkalla en coalition, som tvingar den hersklystna nationen att draga sig tillbaka inom sina naturliga gränser. Ett slags jämvigt är upprättad för långa tider. Frankrike, England, Tyskland, Ryssland skola ännu under hundra-detals år och i trots af alla de faror, af hvilka de hotats, förblifva historiska individualiteter, de väsentliga brickorna på ett dambräde, hvares rutor skifta oupphörligen, men aldrig sammanblandas helt och hållet.

Nationen, uppfattad på detta sätt, är någonting ganska nytt i historien. Antiken kände den icke; Egypten, Kina, det forna Kaldéen, voro på intet sätt natio-

ner. Det var hjordar, ledda af en Solens eller en Himmelens son. Det fans icke några egyptiska medborgare, lika litet som det finnes kinesiska medborgare. Den klassiska forntiden omfattade republiker och nunicipala konungadömen, konfederationer af lokala republiker, kejsarriken; der fans näppeligen rum för nationen i den mening vi uppfatta den samma. Athen, Sparta, Sidon, Tyrus voro små härdar för en beundransvärd patriotism; men de voro endast små städer med ett jämförelsevis begränsadt landområde. Gallien, Spanien, Italien, förr än de gingo upp i det romerska världsväldet, voro bebodda af folkgrupper, ofta förbundna sins emellan, men utan centrala institutioner, utan dynastier. Det assyriska och det persiska riket voro, lika som Alexander den Stores, icke heller några fosterland. Det har aldrig gifvits några assyriska patrioter; det persiska riket var en ofantlig länsstat; icke en enda nation leder sitt ursprung från Alexanders kolossala företag, som likväl blef så rikt på följder för civilisationens allmänna historia.

Det romerska riket var då mycket närmare att blifva ett fädernesland. Afstannandet af de ständiga krigen var en ofantlig välgerning, och i vederlag därför tillvann sig det romerska väldet, som i början kändes så tryckande, mycket snart allas kärlek. På kejsardömets sista tider förefans hos de bildade, hos de upplyste biskoparne och hos de vittre en verklig känsla af den „romerska freden“ i motsats till barbariets hotande kaos. Men ett rike tolf gånger så stort som det nuvarande Frankrike kunde icke gerna bilda en stat i modern mening: skilsmessan mellan Östern och Vestern var oundviklig. Försöken till ett galliskt rike under det tredje seklet lyckades ej. Det är den germaniska invandringen, som gaf verlden den princip, hvilken senare har tjenat till grund för nationaliteternas existens.

Hvad gjorde i sjelfva verket de germaniska folken alt ifrån deras stora invandringar under femte seklet ända till de sista nordmannatågen under det tionde?

De förändrade endast föga rasernas grund; men de gäfvö dynastier och en militär aristokrati åt mer eller mindre betydande delar af Vesterns forna rike, hvilka derpå togo namn efter sina inkräktare. Deraf ett Frankrike, ett Burgund, ett Lombardie, ett Normandie. Det frankiska rikets hastigt bildade öfvervigt återupprättar för ett ögonblick Vesterns enhet; men detta rike störtar ohjelpigen mot midten af nionde seklet; fördraget i Verdun utstakar delningar, oföränderliga i princip, och från denna stund vandra Frankrike, Tyskland, England, Italien, Spanien på skilda vägar, visserligen med talrika afvikelser och genom tusentals faror, mot målet af sin fulla nationela existens, sådan den samma i dag utbreder sig för vår syn.

Hvad är det som sjelfva verket karakteriserar dessa särskilda stater? Det är sammansmältningen af de befolkningar, som bo inom deras gränser. I de länder, som vi nyss uppräknat, finnes ingenting analogt med det förhållande I skolen påträffa i Turkiet, der turk, slav, grek, armenier, arab, syrier, kurd äro lika lätt skiljbara i dag som den dag, då eröfringen förenade dem. Tvänne väsentliga omständigheter bidrogo till detta resultat. Först det faktum, att de germaniska stammarne antogo kristendomen från den stund deras beröring med de grekiska och latinska folken någorlunda stadgat sig. När segraren och den besegrade äro af samma religion, eller rättare, när segraren antager den besegrades religion, kan det turkiska systemet, menniskornas fullkomliga åtskilnad efter deras religion, icke mera göra sig gällande. Den andra omständigheten var, att segrarene glömde sitt eget språk. Klodvigs, Alariks, Alboins, Rollos sonsöner talade redan romaniska. Detta faktum var följden af en annan högst vigtig egendommelighet; fallet var nämligen, att franker, burgundare, göter, longobarder, nordmän hade i sitt följe endast ett fåtal qvinnor af deras egen ras. Flere generationer igenom gifta sig anförarene visserligen endast med germa-

niska qvinnor; men deras frillor äro, liksom barnens ammor, af latinsk härkomst, och hela stammen äktar latinska qvinnor; hvad som gjorde, att *lingua francica*, *lingua gothica* efter frankernes och göternes bosättning i romerska landsdelar hade endast en mycket kort varaktighet. Detta var deremot icke förhållandet i England; ty de anglo-saxiska invandrarene medförde utan tvifvel äfven qvinnor. Den britiska befolkningen flydde, och för öfrigt var latinet icke längre, eller hade t. o. m. aldrig varit förherskande i Britannien. Om man allmänt hade talat galliska i Gallien under femte seklet, skulle Klodvig och hans män icke hafva öfvergifvit sitt germaniska tungomål för det galliska.

Deraf detta hufvudfaktum, att, trots de germaniska eröfrarenes ytterligt våldsamma framfart, den pregel, som de påtryckte de af dem grundade samhällena, blef under seklens gång just pregeln af nationer i modern mening. *Frankrike* blef det fullkomligt lagliga namnet på ett land, i hvilket endast ett försvinnande mindretal franker hade inkommit. Under tionde seklet, i de tidigaste „chansons de geste“, hvilka utgöra en så förträfflig spegel af tidsandan, äro Frankrikes alla innevånare fransmän. Tanken på en rasskilnad inom Frankrikes befolkning, så påtaglig hos Gregorius af Tours, framträder icke i minsta mon hos de franske skaldar och skriftställare, som lefde senare än Hugo Capet. Skilnaden mellan ädlingen och mannen af folket är så skarpt betonad som möjligt, men åtskilnaden mellan den ene och den andre är på intet vis en rasskilnad; det är en åtskilnad till mod, vanor och uppfostran, ärftligen öfverflyttade: det faller ingen in att tänka på, att ursprunget till allt detta är en eröfring. Det falska system, enligt hvilket adeln hade att för sitt upphof tacka en företrädesrätt, meddelad af konungen för stora mot nationen bevisade förtjenster, sålunda att hvarje adelsman vore en adlad man, detta system är uppstaldt som en dogm alt sedan trettonde seklet. — Samma sak blef följ-

den af nästan alla under nordmannatågen gjorda eröfringar: efter en eller två generationer skilde sig de skandinaviska inkräktarene icke längre från den öfriga befolkningen. Deras inflytande hade därför icke varit mindre djupt; de hade gifvit åt det eröfrade landet en adel, krigiska seder, en patriotism, som det därförinnan icke egt.

Glömska af historien, ja, jag vill t. o. m. säga historiska misstag äro en väsentlig faktor vid bildandet af en nation, och det är därför som de historiska studiernas framsteg äro en fara för nationaliteten. Den historiska forskningen kastar i sjelfva verket nytt ljus på de våldsbragder, som blifvit begångna vid begynnelsen af alla politiska omgestaltningar, t. o. m. de hvilkas följder varit de mest välgörande. Enhet åstadkommes alltid genom hänsynslöshet; Nord-Frankrikes förening med Syd-Frankrike har varit resultatet af ett utrotningskrig och ett skräckvälde, fortsatta nära nog ett helt sekel igenom. Konungen af Frankrike, som, jag vågar säga det, är den ideala typen af en kristallisator för sitt århundrade, konungen af Frankrike, som åstadkommit den mest fulländade nationela enhet, som funnits, konungen af Frankrike har, sedd på alt för nära håll, förlorat sin tjuskraft. Samma nation, som han bildat, förbannade honom, och i dag är det endast upplysta själar, som hafva reda på hvad han var värd och hvad han gjort.

Det är genom kontrastens verkan som dessa stora lagar i det vestra Europas historia blifva märkbara. Många folk hafva gått under i det företag, som konungen af Frankrike, dels genom sin rättvisa, dels genom sitt tyranni, genomfört på ett så beundransvärdt sätt. Under St. Stephans spira hafva madgyrarer och slaver förblifvit lika åtskilda som de voro för åtta hundra år tillbaka. Långt ifrån att sammansmälta sina lydänders olika element, har huset Habsburg hållit dem åtskilda och ofta motsatta hvarandra. I Böhmen äro det czechiska och det tyska elementet lagrade ofvanpå hvar-

andra såsom olja och vatten i ett glas. Turkiets politik att åtskilja nationaliteterna efter deras religion har haft ännu mycket svårare följder: den har medfört orientens ruin. Låt oss taga en stad t. ex. Smyrna eller Saloniki: ni skall der finna fem eller sex samfund, hvilka alla hafva sina särskilda minnen, men ingenting gemensamt sins emellan. Följaktligen är det väsentliga för en nation, att alla dess individer hafva mycket gemensamt, och derjämte, att alla hafva glömt mycket. Ingen fransk medborgare vet, om han är burgundare, alan, vestgöte; hvarje fransk medborgare bör hafva glömt S:t Barthelemynatten, misshandlingarna i Södern under trettonde seklet. Det finnes icke i Frankrike tio familjer, som kunde förete bevis på frankiskt ursprung, och dessutom vore ett slikt bevis skäligen bristfälligt i följd af tusentals okända korsningar, som kunna åstadkomma störingar i alla genealogiska system.

Den moderna nationen är således ett historiskt resultat, framgånget ur en rad af fakta, konvergerande i samma riktning. Än har enheten blifvit verkställd genom en dynasti, såsom fallet är i Frankrike; än har den blifvit det genom provinsernas direkta vilja, såsom fallet är i Holland, Schweiz och Belgien; än genom en allmänanda, som långsamt besegrat feodalismens nycker, såsom fallet är i Italien och Tyskland. Alltid har en djup verkande orsak legat till grund för dessa omgestaltningar. Principerna bryta sig i dylika fall väg på de mest öfverraskande sätt. Vi hafva i våra dagar varit vitne till, huru Italien blifvit förenadt genom sina nederlag och Turkiet förstördt genom sina segrar. Hvarje nederlag förde Italiens sak framåt, hvarje seger förintade Turkiet; ty Italien är en nation, och Turkiet, utanför Mindre Asiens gränser, är det icke.

Det är Frankrikes ära att genom franska revolutionen hafva proklamerat, att en nation är till genom sig sjelf. Vi böra icke misstycka, att man tager efter oss: nationens princip är vår. Men, hvad är då en na-

tion? Hvarför är Holland en nation, medan Hannover eller storfurstendömet Parma icke äro det? Huru fortfarande Frankrike att vara en nation, då den princip, hvarigenom denna nation blifvit skapad, har upphört att gälla? Huru är Schweiz, som har tre språk, två religioner, tre eller fyra raser, en nation, då Toscana t. ex. som är så homogent, icke är det? Hvarför är Österrike en stat och icke en nation? Hvari skiljer sig nationalitetens princip från rasens? Se der spörsmål, i hvilka en tänkande ande vill hafva klarhet för att komma till öfverensstämmelse med sig sjelf. Verldens praktiska bestyr kunna icke gerna ordnas genom detta slags bevisningar; men hvarje grundlig menniska vill gå till botten med dessa frågor och utreda de villfarelser, i hvilka ytliga själar trassla in sig.

II.

Om man får tro vissa politiska teoretiker, är en nation framför allt en dynasti, som representerar en gammal eröfring, först erkänd och efter hand glömd af befolkningens flertal. Enligt de politiker, om hvilka jag talar, måste denna gruppering af länder, verkställd af en dynasti, genom dess krig, genom dess äktenskap, genom dess fördrag, upphöra med dynastin, som bildat den samma. Det är mycket sant, att de flesta moderna nationer i sjelfva verket hafva att för sin uppkomst tacka en familj af feodalt ursprung, hvilken liksom ingått äktenskap med jorden och på sätt och vis utgjort en centraliserande kärna. Frankrikes gränser af år 1789 voro hvarken naturliga eller nödvändiga. Det vidsträckta bälte, som huset Capet fogat till den smala landremsan från fördraget i Verdun, tillhörde såsom personligen förvärfvadt helt och hållet detta hus. Vid den tidpunkt, då annektionerna gjordes, hade man ingen föreställning, hvarken om na-

turliga gränser, om folkrätt, eller om provinsernas vilja. Englands, Skottlands och Irlands förening var likaså ett verk af en dynasti. Italien har dröjt så länge att blifva en nation endast emedan före vårt sekel intet enda af dess talrika regenthus blef en medelpunkt för nationel enhet. Besynnerligt nog var det den obemärkta ön Sardinien, som, ehuru den knappast kunde göra anspråk på att kallas italiensk, slutligen gaf Italien en konungatitel *). Holland, som skapat sig sjelft genom en handling af hjeltmodig beslutsamhet, har icke desto mindre slutit ett fast förbund med huset Oranien och skulle löpa verklig fara den dag, då detta förbund blefve hotadt.

Männe likväl en dylik lag vara allmängiltig? Utan tvifvel är den det icke. Schweiz och Förenta Staterna, hvilka båda uppstått såsom föreningar af successivt tillkomna delar, hafva ingen dynastisk grund. Jag skall icke afhandla frågan, så till vida som den rör Frankrike: dertill fordrades att man egde framtidens hemlighet. Må det vara nog sagdt, att denna franska konungamagt hade varit i så hög grad nationel, att dagen efter dess fall nationen kunde hålla sig upprätt utan dess hjälp. Dessutom hade under adertonde seklet allt blifvit annorlunda. Menniskan hade efter århundraden af förnedring återkommit till antikens anda, till aktningen för sig sjelf, till uppskattningen af sina rättigheter; orden fosterland och medborgare hade återvunnit sin betydelse. Sålunda möjliggjordes den djervaste operation, som historien har att uppvisa, och som i fysiologin kunde jämföras med försöket att i sin ursprungliga identitet bibehålla lifvet hos en varelse, som man beröfvat hjerna och hjerta.

Medgifvas måste således, att en nation kan existera utan dynastisk princip, ja t. o. m. att nationer, som

---

*) Huset Savoyen erhöll konungatitel först vid Sardiniens besittningstagande 1720.

bildats af en dynasti, kunna skilja sig från denna dynasti utan att därför upphöra att existera. Det gamla åskådnings-sätt, som icke visste af några andra rättigheter än furstarnes, kan icke mera bibehållas: utom den dynastiska rätten finnes numera den nationela rätten. På hvilket kriterium skall denna nationela rätt grundas? Hvarpå skall den igenkännas? Ges det något påtagligt faktum, hvarur den kunde härledas?

I. Rasen, svara fiere med tillförsigt. Konstlade delningar, orsakade af feodalismen, furstliga äktenskap, diplomatiska kongresser, alt sådant är vanskligt. Det som står fast och orubbligt, det är befolkningens ras; det är den enda rättmätiga, lagliga grunden. Den germaniska folk-familjen t. ex. har enligt den teori, som jag håller på att utveckla, rätt att återtaga de skingrade lem-marne af germanismen, äfven om dessa lemmar icke begära att blifva återförenade med kroppen. Germanismens bestämmningsrätt öfver den eller den provinsen är således starkare än innevånarenes i denna provins bestämmningsrätt öfver sig sjelfve. Man skapar sålunda ett slags ursprunglig rätt, analog med konungarnes „med Guds nåde“; i stället för den nationela principen sätter man en etnografisk. Detta är nu en mycket stor vilfarelse, som, ifall den blefve herskande, skulle förintä den europeiska civilisationen. Lika riktig och rättmätig som nationalitets-principen är, lika trång och full af fara för det verkliga framåtskridandet är principen och rasernas ursprungliga rätt.

I det på stam- och stads-författning grundade antika samhället hade rasfrågan, vi erkänna det, en betydelse af främsta ordningen. Stam- och stads-samfundet i forntiden var icke annat än en utsträckning af familjen; i Sparta, i Athen voro alla medborgare mer eller mindre nära beslägtade. Förhållandet var detsamma hos Israel, och så är det ännu i dag hos de arabiska stammarna. Om vi från Athen, Sparta och den israelitiska stammen förflytta oss till det romerska riket, skola vi

finna ställningen fullkomligt förändrad. Först bildad med våld, sedan upprätthållen genom intresse, riktar denna stora sammangyttring af fullkomligt olika beskaffade städer och provinser ett tungt slag mot ras-idén. Kristendomen med sin alt omfattande och absoluta karaktär arbetar ännu verksammare i samma riktning. Den sluter ett fast förbund med det romerska väldet, och genom samverkan af båda dessa ojämförliga enhetsfaktorer är den etnografiska grundsatsen för århundraden aflägsnad från styrelsen af människoslägtets öden.

Folkvandringen var, tvärt emot hvad den syntes vara, ett steg till på denna väg. Ländernas styckning i barbariska konungariket har intet att skaffa med etnografien; det är inkräktarenes styrka eller nyck som stakar ut gränserna. Rasen af de befolkningar, som de slog under sig, var för dem den likgiltigaste sak i världen. Karl den store gjorde på nytt det som Rom redan en gång hade gjort: ett enda rike sammansatt af de mest olikartade raser; och då författarene af fördraget i Verdun med orubbligt lugn uppdrogo sina två stora linier från norr till söder, bekymrade de sig icke det minsta om rasen af de människor, som de lemnade till höger eller venster. De gränsförändringar, som skedde under återstoden af medeltiden, voro likaså fria från all slags etnografisk tendens; och om det lyckats den af huset Capet följda politiken att under namnet Frankrike ungefärligen återföra det forna Galliens landområden, var detta visst icke en följd af den tendens, som hos dessa länder skulle förefunnits att återförena sig med sina stamförvandter. Dauphiné, Bresse, Franche Comté, Provence mindes icke mera sitt gemensamma ursprung. Hvarje spår af ett galliskt sjelfmedvetande var utplånadt sedan det andra seklet af vår tideräkning, och det är endast genom en lärd undersökning som man i våra dagar retrospektivt återfunnit den galliska karaktärens egendomlighet.

De etnografiska hänsynen hafva således icke spelat någon roll vid de moderna nationernas grundläggning. Frankrike är celtiskt, iberiskt, germaniskt. Tyskland är germaniskt, celtiskt, slaviskt. Italien är det land, som åsamkar etnografin det mesta bryderi: gal-ler, etrusker, pelasger, för att icke tala om många andra element, korsas der i en blandning, omöjlig att utreda. De britanniska öarne erbjuda, i sin helhet, en blandning af celtiskt och germaniskt blod, hvars proportioner äro särdeles svåra att angifva.

Sanningen är, att det icke ges någon ren ras, och att man riktar politiken mot en chimär, om man låter den hvila på den etnografiska analysen. De stoltaste länder, England, Frankrike, Italien äro de, der blodet är mest blandadt. Och gör väl Tyskland i detta afseende undantag från den allmänna regeln? Är det ett rent germaniskt land? Hvilken illusion! Hela Sö-dern har varit gallisk; hela Östern, börjande från Elbe, är slavisk. Och är väl befolkningen oblandad ens i de landsdelar, hvilkas rena germanism man anser vara satt utom allt tvifvel? Vi beröra härmed ett af de spörsmål, der det är af största vigt ett bilda sig klara begrepp och att förebygga missuppfattningar.

Diskussionerna om rasen äro oändliga, emedan or- det ras af historikern-filologen tages i en helt annan mening än af antropologen-fysiologen. För antropo- logerne har rasen samma bemärkelse som i zoologin; den utvisar en verklig härstamning, ett blodsförvandt- skap. Men nu leder studiet af språken och historien icke till samma indelningar som fysiologin. För be- nämningarna brachycephaler och dolichocephaler finnes intet rum hvarken i historien eller i filologin. I den människogrupp, som skapade de arianska språken och ariansk ordning ingingo redan brachycephaler och do- licocephaler. Detsamma måste sägas om den ursprung- liga grupp, hvilken skapade de språk och inrättningar, som man kallat semitiska. Med andra ord, mensklighe-

tens zoologiska ursprung sträcker sig oändligt längre tillbaka i tiden än kulturens, civilisationens och språkets. Inom de ursprungliga arianska, semitiska och turanska grupperna rådde ingen fysiologisk enhet. Dessa grupperingar höra historien till och hafva egt rum vid en viss tidpunkt, låt oss antaga t. ex. för femton eller tjugu tusen år sedan, medan mensklighetens zoologiska ursprung förlorar sig i oberäkneliga dunkel.

Det som man ur filologisk och historisk synpunkt benämner ras, är förvisso en mycket utpräglad familj inom människoslägtet; men är väl detta en familj i antropologisk bemärkelse? Nej, i sanning. Den germaniska individualitetens uppträdande i historien inträffar först helt få sekel före Kristi födelse. Germanerne stego påtagligen icke ur jorden vid detta tillfälle. Derförinnan hade de varit blandade med slaverne i skyternes väldiga och orediga skaror och hade icke sin egen individualitet för sig. Hvem kan säga, att en engelsman icke bildar en typ i det menskliga samfundet? Men nu är typen af det, som man högst oegentligt kallar den anglo-saxiska rasen *), hvarken briten från Cesars tid, eller anglo-saxaren, som åtföljt Hengist, eller dansken, som kommit med Knut, eller normanden från Wilhelm Eröfrarens dagar; det är produkten af alt detta. Fransmannen är hvarken gallier, frank eller burgundare; han är det som framgått ur den stora kittel, der under konungens af Frankrike presidium de mest olikartade element hafva jäst tillsamman. En innevånare på Jersey eller Guernesey skiljer sig i intet afseende, hvad härstamning beträffar, från den närbelägna strandens normandiska befolkning, och under elfte seklet skulle det skarpaste öga icke hafva kunnat upptäcka

*) De germaniska elementen äro icke mycket betydligare i det Förenade konungariket än de voro i Frankrike på den tid, då Elsass och Metz ännu tillhörde oss. Germaniskt tungomål har herskat på de britanniska öarna endast emedan latinet icke der hade ersatt de celtiska idiomerna, såsom fallet varit i Gallien.

ens den lindrigaste åtskilnad mellan inbyggarene på Kanalens båda sidor. Föga betydande omständigheter göra emellertid, att Filip August icke tager dessa tvänne öar jämte resten af Normandiet. Skilda från hvarandra sedan i det närmaste sju hundra år, hafva de båda befolkningarne blifvit, icke blott främmande för hvarandra, utan helt och hållet olika. Rasen, såsom vi historiker uppfatta den, är således något, som kan göras och åter göras ogjordt. Studiet af rasen är af hufvudsaklig betydelse för vetenskapsmannen, som befattar sig med mensklighetens historia; det har icke någon politisk tillämpning. Det instinktiva medvetande, som ledt gestaltningen af Europas karta, har icke det ringaste bekymrat sig om rasen, och Europas tidigaste nationer äro af ansenligen blandadt blod.

Rasbegreppet, som var hufvudsak i början, förlo- rar således allt mer och mer sin betydelse. Mennisko- släktets historia skiljer sig i väsentlig mån från zoolo- gins; rasen betyder der vid lag icke allt, såsom hos kattsläktet eller gnagarene, och man har icke rätt att gå omkring, känna folk på skallen, så taga dem om strupen och säga: „Du är af vårt blod, du tillhör oss!“ Utom de antropologiska karaktärerna finnas förnuftet, rättvisan, det sanna, det sköna, som äro de samma för alla. Tro mig, denna etnografiska politik är icke så pålitlig. Ni använder den i dag mot andra; derpå får ni se den vända sig mot er sjelf. Är det säkert, att tyskarne, som burit etnografins fana så högt, icke skola få se slaverne komma för att i sin tur analysera bynamnen i Sachsen och Lausitz, undersöka spåren efter wiltzer och obotriter samt fordra räkenskap för de mas- sakrer och bortslumpningar i massa, som otonerne företogo med deras förfäder? För alla är det nyttigt att kunna glömma.

Jag tycker mycket om etnografien; det är en ve- tenskap af sällsynt intresse. Men som jag vill, att den skall vara fri, vill jag äfven, att den skall vara utan

all tillämpning i politiken. I etnografin som i all forskning vexla systemen; det är framåtskridandets vilkor. Nationerna skulle således äfven vexla med systemen? Staternas gränser skulle följa vetenskapens strömningar åt; patriotismen vore beroende af en mer eller mindre paradox dryftning. Man skulle vända sig till fosterlandsvännen och säga honom: „Ni har bedragit er; ni har gjutit ert blod för den eller den saken; ni trodde, att ni var celt; nej, ni är german“. Så, tio år senare, skall man säga er, att ni är slav. För att icke missbruka vetenskapen, må vi låta den slippa att fälla sitt utslag i spörsmål, vid hvilka så många intressen äro förknippade. Varen öfvertygade om, att ifall man uppdrager åt vetenskapen att förse diplomatin med vapen, man mer än en gång skall ertappa den på bar gerning för hjälpsamhet. Den har annat att göra: begärom af den helt enkelt sanningen.

II. Det som vi nyss sagt om rasen, måste äfven sägas om språket. Språket manar till sammanslutning; det tvingar icke. Förenta Staterna och England, spanska Amerika och Spanien tala samma språk och bilda likväl icke en enda nation. Å andra sidan räkna vi tre eller fyra språk i Schweiz, en så förträfflig stat, eftersom den bildats genom samtycke af sina olika delar. Det finnes hos människan någonting, som är språket öfverordnad: det är viljan. Schweiz's vilja att vara förenadt trots mångfalden af dess språk är en vida viktigare omständighet än en språklig enhet, som ofta erhållits genom kränkning af förhållandenas naturliga utveckling.

En sak, som hedrar Frankrike, är att det aldrig sökt åstadkomma språkenhet genom tvångsåtgärder. Kan man icke hafva samma känslor och samma tankar, älska samma saker på olika språk? Vi talade för en stund sedan om olägenheterna af att göra den mellanfolkliga politiken beroende af etnografin; olägenheterna vore icke mindre, om man gjorde den beroende af den jäm-

förande språkforskningen. Lemnom åt dessa intressanta studier fullständig diskussionsfrihet; låtom oss icke inblanda dem i sådant, som endast skulle grumla deras klarhet. Den politiska betydelse man tilldelar språken, härleder sig deraf att man betraktar dem såsom kännetecken på ras. Ingenting är mera oriktigt. Preussen, der man icke längre talar annat än tyska, talade slaviskt tungmål för några hundra år sedan; landet Wales talar engelska; Gallien och Spanien tala det idiom, som var ursprungligt för Alba Longa; Egypten talar arabiska; exemplen äro oräkneliga. Icke ens i begynnelsen medförde likhet till språk likhet till ras. Låtom oss taga som exempel den proto-arianska eller den proto-semitiska stammen. Der funnos slafvar, hvilka talade samma språk som deras herrar; men nu var slafven på denna tid mycket ofta af en annan ras än hans herre. Vi måste upprepa det: dessa indelningar af indo-europeiska, semitiska och andra språk, skapade med så beundransvärd skarpsynthet af den jämförande språkforskningen, samsamfalla icke med antropologins indelningar. Språken äro historiska formationer, som bevisa föga eller intet med afseende å deras blod, hvilka tala dem, och som i hvarje fall icke borde kunna binda den menkliga friheten, då det gäller att bestämma den familj, med hvilken man skall förena sig för lif och död.

Detta ensidiga betonande af språket har, liksom en altför stor uppmärksamhet egnad åt rasen, sina faror, sina olägenheter. När man går till öfverdrift dermed, innesluter man sig i en kultur, ansedd för nationel; man beränsar sig, man inspärrar sig. Man öfvergifver den fria luft, som man andas på mensklighetens vida fält, för att stänga in sig i qvaf kammaratmosfer i sällskap med sine landsmän. Det finnes ingenting, som är mera skadligt för själen, ingenting, som är mera hämmande för civilisationen. Låtom oss icke lemna ur sigte denna grundprincip, att människan i främsta rummet är ett förnuftigt och moraliskt väsende, och icke en va-

relse tjudrad vid det eller det språket, en medlem af den eller den rasen, en anhängare af den eller den kulturen. Framom den franska, tyska, italienska kulturen ges det en mensklig kultur. Sen på desse store män från renaissancens tidehvarf: de voro hvarken fransmän, italienare eller tyskar. De hade genom sitt umgänge med antiken återfunnit hemligheten af menniskoandens verkliga uppfostran, och de hängåfvo sig deråt med lif och själ. Huru väl de gjorde!

III. Religionen vore icke heller i stånd att erbjuda tillräcklig bas för grundläggningen af en modern nationalitet. I början stod visserligen religionen i nära sammanhang med samhällets existens. Samhället var en utsträckning af familjen, och religionen, gudstjenstordningen var familjens gudstjenstordning. Athens religion var en dyrkan af Athen sjelft, af dess mythiske grundläggare, af dess lagar och af dess sedvänjor; den föreskref ingen dogmatisk teologi. Denna religion var i ordets fulla mening en statsreligion; man var icke athenare, om man vägrade att deltaga i utöfningen af denna religion. I grunden var det dyrkan af det personifierade Akropolis. Att svära på Aglauros' altare*) var att gå ed på att man skulle dö för fosterlandet. Denna religion var motstycket till vår lottdragningsakt eller vår hyllning af fanan; vägran att deltaga i en dylik kult var detsamma som i våra moderna samhällen vägran att göra militärtjänst: det var att förklara, att man icke var athenare. Å andra sidan är det klart, att en dylik kult icke hade någon betydelse för den, som icke var hemma från Athen; också bedref man intet proselytmakeri för att tvinga främlingar att antaga den. Slafvarne i Athen utöfvade den icke. Förhållandet var det samma i åtskilliga små republiker under medelti-

---

*) Aglauros, d. ä. Akropolis sjelft, som invigt sig till fosterlandets försvar.

den. Man var icke god venetianare, om man icke svor vid St. Marcus; man var icke god amalfitanare, om man icke stälde St. Andreas öfver paradiset alla öfriga helgon. Det som längre fram blifvit förföljelse och tyranni, var berättigadt i dessa små stater och hade icke några farligare följder än hos oss plägseden att gratulera en familjefader till hans namnsdag och att sända honom sina välönskningar på årets första dag.

Det som varit sant i Athen och i Sparta, var det icke mera i de ur Alexanders eröfringar uppståndna staterna och ännu mindre i det romerska riket. De förföljelser, som Antiochus Epifanes anställde i afsigt att tvinga Orienten till Jupiter-dyrkan, och de som företogos af de romerske kejsarene för att upprätthålla en förment statsreligion, voro ett fel, ett brott, ett verkligt vansinne. I våra dagar är ställningen fullkomligt klar. Det ges icke längre några massor, troende på enahanda vis; hvar och en tror och bekänner det som han kan, det som han vill. Det ges icke längre någon statsreligion; man kan vara fransman, engelsman, tysk, på samma gång man är katolik, protestant, israelit eller utöfvar ingen kult alls. Religionen har blifvit en individuel sak; den rör hvars och ens eget samvete. Nationernas indelning i katolska, protestantiska existerar icke mera. Religionen, som ännu för femtiotvå år tillbaka utgjorde en så viktig beståndsdel i Belgiens omgestaltung, har visserligen bevarat hela sin betydelse för hvars och ens inre angelägenheter; men den har nästan helt och hållet upphört att räknas bland de grunder, som bestämma folkens gränser.

IV. Gemensamhet i intressen är förvisso ett mäktigt förenings-band människorna emellan. Men männe intressena likväl vara tillräckliga för att bilda en nation? Jag tror det icke. Gemensamheten i intressen förestafvar handelsfördragen. Hos nationaliteten finnes äfven en psykisk sida; den är själ och kropp på en gång; en *Zollverein* är icke ett fosterland.

V. Geografin, det som man kallar de naturliga gränserna, har helt säkert i betydlig mon medverkat till fördelningen af nationerna. Geografin är en af historiens väsentliga faktorer; floderna hafva vägledt folken, bergen hafva hållit dem tillbaka, de förre hafva gynnat, de senare begränsat de historiska rörelserna. Och dock, kan man väl förena sig om vissa partiens påstående, att en nations gränser äro skrifna på kartan, och att en nation har rätt att slå under sig ett område, som är nödvändigt för att afrunda vissa konturer, för att uppnå det eller det berget, den eller den floden, åt hvilken man tilldelar ett slags *a priori* begränsande förmåga? Jag känner ingen teori, som vore mera godtycklig och mera olycksbringande än denna; med den kan man rättfärdiga hvilka våldsamheter som helst. Och för öfrigt, är det väl bergen eller floderna, som bilda dessa föregifna naturliga gränser? Det är ovedersägligt, att bergen skilja åt; men hvad floderna beträffar, så förena de snarare. Dessutom besitta icke alla berg förmågan att afdela stater. Hvilka äro då de, som skilja åt, och de, som icke skilja åt? Från Biarritz ända till Torneå finnes det icke en enda flodmynning, som i högre grad än hvarje annan eger en begränsande karaktär, och om historien hade velat det, skulle Loire, Seine, Maas, Elbe, Oder lika väl som Rhen hafva denna karaktär af naturlig gräns, som förorsakat så många öfverträdelser af den rätt, som utgör grunden för alla andra, d. v. s. människornas vilja. Man talar om strategiska grunder. Visserligen är ingenting absolut, och många medgifvanden måste göras åt nödvändigheten; men dessa medgifvanden få icke gå altför långt. Ty då skall snart en-hvar pocka på sina militära fördelar, och det skall blifva ett krig utan ända. Nej, det är icke jorden mera än rasen som gör nationen. Jorden lemnar substratet, fältet för strid och id; det är människan som utgör själen. Människan är alt vid bildandet af detta helgade ting, som man kallar ett folk; det materiela är dervid

otillräckligt. En nation är en andlig princip, som har sin upprinnelse i historiens djupgående komplikationer, en andlig familj, icke en grupp, begränsad af jordens gestaltning.

Vi hafva nyss sett, hvad som icke är tillräckligt för daningen af en sådan andlig princip: rasen, språket, intressena, det religiösa förvandtskapet, geografin, de militära nödvändigheterna. Hvad är det då, som fordras ännu derutöfver? I betraktande af det som redan blifvit sagdt i det föregående, skall jag icke hädanefter alt för länge behöfva taga eder uppmärksamhet i anspråk.

III.

En nation är en själ, en andlig princip. Tvänne omständigheter, som i sjelfva verket utgöra en enda, bilda denna själ, denna andliga princip. Den ena ligger i det förflutna, den andra i det närvarande. Den ena är den gemensamma besittningen af ett rikt arf af minnen; den andra är det närvarande släktets samtycke, åstundan att lefva tillsammans, viljan att alt framgent göra det arf gällande, som man mottagit odeladt. Menniskan, mine herrar, improviserar sig icke. Nationen, liksom individen, är frukten af en lång förtid af ansträngningar, af försakelser och af hängifvenhet. Dyrkan af förfädren är därför af alla den mest berättigade; det är förfädren, som gjort oss till hvad vi äro. En frejdad forntid, store män, ära (jag menar den verkliga), se der det samhällskapital, på hvilket man grundar en nationalidé. Att hafva gemensamma ärofulla minnen i det förgångna, en gemensam vilja i det närvarande, att hafva gjort stora ting tillsammans, att vilja göra det alt framgent, se der det väsentliga vilkoret för ett folk. I förhållande till de uppoffringar man gjort älskar man de smärtor man lidit. Man älskar det hus, som man

byggt, och som man låter gå i arf. Den spartanska sången: „Vi äro det som I voren, vi skola blifva det som I ären“ är i all sin enkelhet grundtanken i all folksång.

I det förflutna ett arf af ära och förluster att dela, i framtiden ett gemensamt program att verkställa; att hafva lidit, njutit, hoppats tillsamman, detta är bättre värdt än gemensamma tullar och gränser, lämpade efter de strategiska fordringarne, detta förstår man trots alla skiljaktigheter till ras och språk. Jag sade nyss: „att hafva lidit tillsamman;“ ja, deladt lidande förenar mera än delad glädje. I fråga om fosterländska minnen gälla sorgerna mera än triumferna; ty de pålägga pligter, de anbefalla gemensamma ansträngningar. En nation är således en stor solidaritet, grundad genom känslan af de uppoffringar, som man har gjort, och af dem, som man är beredd att ännu göra. Den förutsätter en forntid; likväl gifver den sig till känna i det närvarande genom en påtaglig omständighet: samtycket, den klart uttryckta önskan att fortsätta sammanlefnaden. En nations tillvaro är (förlåten mig denna bild) ett dagligen upprepadt folkbeslut, såsom individens tillvaro är en fortgående yttring af lif. Ja, ja, jag vet det nog — detta är mindre metafysiskt än den gudomliga rätten, mindre hänsynslöst än den förmenta historiska rätten. I enlighet med de idéer, som jag här framställt, har en nation lika litet som en konung rätt att säga till en provins: „Du tillhör mig; jag tager dig.“ En provins betyder för oss dess innevärdare, och om någon i denna affär har rätt att blifva rådfrågad, så är det innevärdaren. En nation har aldrig ett verkligt intresse af att annektera eller kvarhålla en provins mot dess vilja. Folkens vilja är sist och slutligen det enda rättmätiga kriterium, det, till hvilket man alltid måste återkomma.

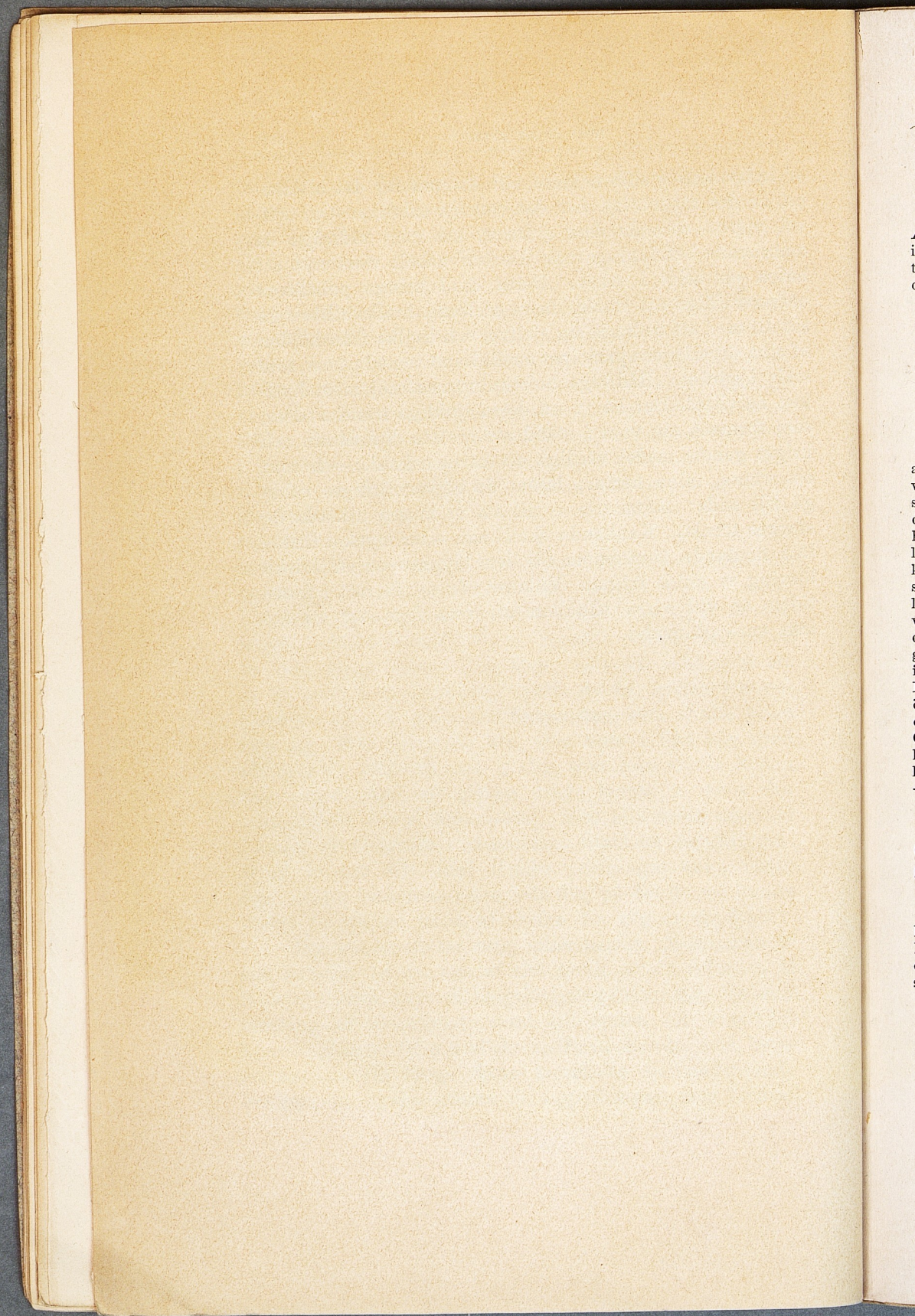
Vi hafva aflägsnat från politiken de metafysiska och teologiska abstraktionerna. Hvad återstår då efter detta? Menniskan, hennes önsknningar, hennes behof. Ni skall säga mig, att nationernas splittring och med

tiden t. o. m. deras söndersmulande måste blifva följden af ett system, hvilket lemnar dessa gamla organismer till pris för viljor, som ofta äro föga upplysta. Det är klart, att i fråga om dylika ting ingen princip får drifvas till ytterlighet; sanningar af detta slag äro tillämpliga endast i sin helhet och på ett mycket allmänt sätt. Den menckliga viljan är ombytlig; men hvad är det som icke vexlar här nere? Nationerna äro ingenting evigt; de hafva haft en början, de skola hafva ett slut. Troligtvis skall den europeiska konfederationen ersätta dem. Sådan är likväl icke det sekels lag, i hvilket vi lefva; i närvarande stund är nationernas tillvara en god sak, t. o. m. en nödvändig sak. Deras tillvara är garantin för friheten, som vore förlorad, om verlden icke hade mer än en lag och en herre. Genom sina olika och ofta motsatta förmögenheter främja nationerna civilisationens gemensamma sak; alla hemta sin ton till denna mencklighetens stora konsert, hvilken i det hela taget, är den högsta ideala verklighet, vi uppnått. Isolerade, hafva de sina svaga sidor. Jag säger ofta till mig sjelf, att en individ, som skulle hafva alla de fel, hvilka hos nationerna gå och gälla för förtjenster, som skulle blåsa upp sig öfver fäfanlig ära, som vore i lika hög grad afvundsjuk, sjelfvisk och grälig, som icke skulle kunna tåla något utan att genast draga blankt — vore den odrägligaste bland menniskor. Men alla dessa missljud i smått gå förlorade i ensemblen. Stackars mencklighet! Hvad du har fått lida! Hvilka pröfningar ännu vänta dig! Mätte vishetens ande leda dig, på det du må kunna undgå de otaliga faror, af hvilka din väg är uppfylld!

Jag sammanfattar mig, mine herrar. Menniskan är slaf hvarken af sin ras, af sitt språk, af sin religion, af flodernas lopp, eller af bergskedjornas riktning. En stor förening af menniskor, sund till själen och varm till hjertat, skapar ett moraliskt sjelfmedvetande, som heter en nation. Så länge detta moraliska sjelfmedvetande bevisar sin styrka genom de uppoffringar, som fordras

af individens sjelfförnekelse till förmon för det allmänna, är det rättmätigt, har det rätt att existera. Om tvifvel uppstå rörande dess gränser, må man rådfråga de omtvistade befolkningarna. De hafva helt visst rätt att hafva en åsigt i saken. Detta skall bringa politikens öfverträfflige att småle, desse ofelbare, hvilka tillbringa sitt lif med att bedraga sig sjelfve, och hvilka från höjden af sina öfverlägsna principer medlidsamt se ned på oss, som träla i stoftet. „Rådfråga befolkningarna! nej men, hvilken naivitet! Der ha vi nu dessa sjukliga franska idéer, som förmena sig vara i stånd att ersätta diplomatin och kriget genom medel värdiga ett barns oskuld.,” — Låtom oss vänta, mine herrar; låtom de öfverträffliges välde gå till ända; låtom oss se till att vi kunna uthärda de starkes förakt. Kanhända skall man efter mycket fruktlöst famlande återkomma till den blygsamma empiriska lösning vi gifvit frågan. Vilkolet för att få rätt i framtiden är vid vissa tillfällen att veta foga sig uti att icke vara på modet.

A
i
t
o

a
v
s
c
l
l
p
s
l
y
c
s
i
c
c
l
l
s

B I E T.

Litterär kalender, med bidrag af inhemske författare.

Innehåll:

Arvid Kurki. Några blad ur medeltidens sista århundrade i Finland af *K. E. F. Ignatius*. — Trubadurerne af *Gabr. Lagus*. — En dag i amfiteatern i det gamla Rom af *C. Synnerberg*. — Den sedliga konflikten i Runebergs tragedi „Kungarne på Salamis“ af *F. Berndtson*. — Wäinämöinen, Ilmarinen och Lemminkäinen af *J. I. Tamsén*. —

Pris: 2 mark. — 1 Kr. 50 öre.

POLITISKA SKRIFTER

af *ANDERS CHYDENIUS*.

Med en historisk inledning å nyo utgifna

af *E. G. Palmén*.

Innehåll:

Svar på den af kongl. vetenskapsakademien föreställda frågan: Hvad kan vara orsaken, att sådan myckenhet svenskt folk årligen flyttar utur landet? och genom hvad författningar det kan förekommas? (1765). — Vederläggning af de skäl, hvarmed man söker bestrida öster- och vesterbottniska samt vesternorrländska städerna fri seglation, (1765). — a) Källan till rikets vanmägt, (1765). — b) Påminnelser vid de af trycket nyligen utkomna oför-gripeliga tankar om fem stapelstäders inrättande i rikets norra provinser. — Den nationala vinsten, vördsammast öfverlemnad till rikens höglofliga ständer af en deras ledamot, (1765). — a) Omständligt svar på den genom trycket utkomna vederläggning af skriften kallad: Källan till rikets vanmägt, (1765). — b) Anmärkningar öfver de vid Källan

till rikets vanmägt anställda Vattuprof. c) Erinningar vid anmärkningarna öfver skriften kallad: Den nationala vinsten. — Anvisning till svar på de magister Chydenius föreställda 14 frågor rörande Källan till rikets vanmägt, (1766). — Rikets hjälp genom ett naturligt finanssystem. (1766). — Vederläggning af skriften, der skråembeten på olika tider blifvit olika ansedda, (1766). — Svar på vetenskaps- och vitterhetssamhällets i Göteborg föreställda fråga: Hurruvida landthandel för ett rike i gemen är nyttig eller skadlig, och i hvad mån den bidraget till industrins upplifvande eller aftagande? (1777). — Tankar om husbönders och tjenstehjorns naturliga rätt, (1778). — Memorial angående religionsfrihet, (1779). — Anders Chydenii till Göteborgs Kongl. vetenskaps och vitterhets samhälle insända själfbiografi.

Pris: 12 mark. — 9 Kr.

SKILDNINGAR UR FINLANDS NYARE HISTORIA

af *Robert Castrén*.

Häftet 1—3. Första samlingen kommer att omfatta fem häften som komma att skildra: Finska deputationen. Landtdagen i Borgå. Grefve Robert Henrik Reh binder. En finsk prokurator. Våra styrelseverks uppkomst. Landtdagsplaner under Alexander I, samt Gustaf Mauritz Armfelt, såsom finsk statsman.

Pris per häfte 1 mark 50 p. — 1 Kr. 15 öre.

De Vestfinska språkens

KULTURORD.

Ett lingvistiskt bidrag till finnarnes äldre kulturhistoria

af *A. Ahlqvist*. Pris: 4 mark. — 3 Kr.

G. W. EDLUNDS FÖRLAG.

Berättelser från Finland

af EMLEKYL.

Innehåll: Katri. Berättelse från 1600 talet. — Husbonden på Uotila. Berättelse från verkligheten. — Kamrerskan och hennes funderingar.

Pris: 2 mark 50 p. — 2 Kr.

Från Saimens och Päijänes stränder.

En samling översättningar och bearbetningar efter finskan.

Pris: 2 mark. — 1 Kr. 50 öre.

VID KONSTFLITENS HÄRDAR

i Tyskland, Österrike, Schweiz och Belgien.

Resanteckningar af C. G. Estlander. Pris: 3 mark. — 2 Kr. 25 öre.

FRÅN FINSKA KONSTFÖRENINGENS EXPOSITON.

Fotografier i kabinettsformat. Infattade i smakfulla portföljer.

1879. Efter taflor:

F. Ahlstedt, Björkskog vid månuppgång. — G. Berndtson, Ett schackparti från 17:de seklet. — A. Edelfelt, Porträtt af landtmarskalken frih. J. A. v. Born — A. Liljelund, Inköp af Säkylä-drägter. — B. Lindholm, Skogsinteriör. — Hj. Munsterhjelm, Månskenslandskap från skären. — Julia Stigzelius; (*mad. De Cock*), Sommarlandskap från Normandiet. — Aug. Uotila, Apelsinflicka från Paris. — F. v. Wright, Kungsörn, sittande på en tall.

Efter skulpturarbeten:

W. Runeberg, Psyche med lampan och dolken. — D:o, Porträttbyst af A. E. Nordenskiöld. — J. Takanen, Porträttbyst af J. W. Snellman.

Pris: 15 mark.

1880. Efter taflor:

F. Ahlstedt, Echo, skogsscen. — A. v. Becker, Två finska lotsar. — A. Edelfelt, Une citoyenne, 1793. — S. A. Keinänen, På tingsstället, väntstuga. — B. Lindholm, „Ljungskilen“ vid Bohuslänska kusten. — Amelie Lundahl, Utanför en kyrka. — Hj. Munsterhjelm, Söndagsmorgon. — Elias Muukka, Rågskörd från Östra Finland. — Helene Schierbeck, Säråd finsk krigare från 1808. — F. v. Wright, Dufvor i skogen.

Efter skulpturarbeten:

C. Sjöstrand, Porträttbyst af målaren E. J. Löfgren. — Evelina Särkelä, „Björken och Stjernan“. Basrelief.

Pris: 15 mark.

1881. Efter taflor:

A. von Becker, Barndop i Österbotten. — G. Berndtson, Ett bref. — A. Edelfelt, Gudstjänst i nyländska skärgården. — O. Kleinh, Inloppet till Helsingfors. — J. Knutson, Vy från Perno skärgård. — A. Liljelund, Salskyttens afresa. — B. Lindholm, Afton i Borgå skärgård. — H. Munsterhjelm, Betesmark i Tavastland.

Efter skulpturarbeten:

J. Takanen, Flickhufvud af marmor, efter en vaxbyst från Rafaels tid. — C. Sjöstrand, Fredr. Cygnæus. Porträttbyst.

Pris: 12 mark.

N.

rti

an-
(k),

E.

del-

can-

äg-

308.

elä,

del-

ing-

s af-

etes-

—

www.books2ebooks.eu